

LATVIJAS DABAS FONDS

PAR MUMS

Latvijas Dabas fonds (LDF) ir sabiedriska dabas aizsardzības organizācija, kuru uzreiz pēc valsts neatkarības atgūšanas nodibināja Latvijas vadošie dabas aizsardzības speciālisti un entuziasti. Savas pastāvēšanas laikā tā kļuvusi par vienu no nozīmīgākajām dabas aizsardzības organizācijām Latvijā.

LDF misija ir Latvijas dabas daudzveidības saglabāšana. Katra ekosistēma ir vienots veselums, kur katra savvaļas suga ir saudzējama. Dabas daudzveidības saglabāšana ir svarīga arī paša cilvēka harmoniskai eksistencei.

Lai īstenotu savu misiju, Latvijas Dabas fonds strādā piecos galvenajos virzienos:

- aizsargājamās sugas un dzīvotnes,
- īpaši aizsargājamās dabas teritorijas,
- dabas daudzveidība un ekosistēmas,
- sabiedrība un dabas izglītība,
- dabas aizsardzības politika.

LDF apvieno dažādu jomu augsti kvalificētus speciālistus, lielākoties biologus un ģeogrāfus.

LDF katru gadu īsteno vismaz 20 dažādus projektus. Fonda finansējumu veido projektiem piesaistītie līdzekļi un ziedojumi.

Projektu īstenošanā LDF sadarbojas ar valsts institūcijām un nevalstiskām organizācijām gan Latvijā, gan ārvalstīs. Latvijas Dabas fonds ir biedrs vairākās starptautiskās vides organizācijās, tai skaitā, Eiropas Vides birojā (EEB www.eeb.org), Centrālās un Austrumeiropas Darba grupā bioloģiskās daudzveidības uzlabošanai (CEE-WEB www.ceeweb.org), Eiropas Dabas aizsardzības un pļavu apsaimniekošanas forumā (www.efncp.org), kā arī Latvijas Pilsoniskajā aliansē (www.nvo.lv). (www.efncp.org), kā arī Latvijas Pilsoniskajā aliansē (www.nvo.lv).

AIZSARGĀJAMĀS SUGAS UN DZĪVOTNES

Kopš darbības pirmsākumiem LDF īsteno apdraudētu sugu un dzīvotņu aizsardzības projektus. Fonds veicis gan dažāda mēroga sugu un dzīvotņu inventarizācijas, gan piedalījies to metodiku izstrādē. Esam iesaistījušies dabas vērtību inventarizāciju veikšanā arī ārvalstīs, piemēram, kartējot Eiropas Savienības nozīmes dzīvotnes Lietuvā.

Balstoties uz aktuāliem, zinātniski pamatotiem datiem, LDF eksperti plāno dabas aizsardzības pasākumus un izstrādā valsts līmeņa sugu un dzīvotņu aizsardzības plānus. Fonda darbības laikā izstrādāti plāni ziemeļu upespērlenei, dzeltenajai dzegužkurpītei, dažādām kāpu un purvu dzīvotnēm.

Daudzi LDF īstenotie ilgtermiņa projekti ir paredzēti sugu dzīvotņu un dzīvotņu saglabāšanai un atjaunošanai, piemēram:

- Latvijas palieņu pļavu atjaunošana (2004 – 2008)
- Griezes biotopu atjaunošana Dvietes palienē (2010 – 2015),
- Ķemeru nacionālā parka hidroloģiskā režīma atjaunošana (2011 – 2016),
- Lielā dumpja biotopu atjaunošana divos piekrastes ezeros Latvijā (2013 – 2017) u.c.

Lai sekotu dabas vērtību stāvoklim, LDF veic arī ilggadīgus regulārus novērojumus un uzskaites – sugu un biotopu monitoringu, tai skaitā, valsts līmeņa augu un biotopu, bezmugurkaulnieku un zīdītāju monitoringu īpaši aizsargājamās dabas teritorijās visā Latvijā.

2011. gadā LDF izstrādāja dabas aizsardzības plānu Vasenieku purvam.
Foto: V. Baroniņa

Jūras ērglis. No 2011. līdz 2013. gadam kopā ar Igaunijas kolēģiem LDF īstenoja jūras ērgļu un zivjērgļu izpēti un sabiedrības izglītošanas projektu „Ērgļi pāri robežām”. Foto: Ē. Kļaviņa

ĪPAŠI AIZSARGĀJAMĀS DABAS TERITORIJAS

Latvijas Dabas fonds ir piedalījies tādu unikālu īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (ĪADT) izveidošanā kā Ķemeru nacionālais parks, dabas parks „Engures ezers” un aizsargājamo ainavu apvidi „Ādaži” un „Ziemeļgauja”.

Esam nodrošinājuši Eiropas Savienības nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tīkla NATURA 2000 izveidošanu Latvijā, izstrādājot zinātniski pamatotu metodiku un veicot dabas vērtību inventarizāciju.

LDF bija pirmā organizācija, kas plānoja dabas apsaimniekošanu ĪADT Latvijā. Fonds ir izstrādājis dabas aizsardzības plānus vairāk nekā 50 īpaši aizsargājamām dabas teritorijām. LDF ir piedalījies arī vairāku dabas aizsardzības plānu īstenošanā. Būtiskākie no tiem ir atjaunošanas un aizsardzības pasākumi dabas parkos „Engures ezers” un „Dvietes paliene”, aizsargājamo ainavu apvidos „Ziemeļgauja” un „Ādaži”, kā arī vairākās palieņu pļavu un purvu teritorijās visā Latvijā.

LDF sadarbībā ar lauku tūrisma asociāciju „Lauku ceļotājs” veic arī tūrisma attīstības plānu izstrādi ĪADT: izstrādāti plāni Rāznas nacionālajam parkam, Abavas senlejas dabas parkam, Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta piekrastei un Dvietes palienes dabas parkam.

Gaujas aizsargājamo ainavu apvidū „Ziemeļgauja” LDF no 2003. līdz 2007. gadam atjaunoja parkveida pļavas un citus īpaši aizsargājamus biotopus. Foto: E. Račinskis

Aizsargājamās dabas teritorijas, kas ietver upju palienes, ir ļoti nozīmīgas griežu ligzdošanas vietas. Foto: A. Petriņš

DABAS DAUDZVEIDĪBA UN EKOSISTĒMAS

Lai saglabātu dabas daudzveidību dažādās ekosistēmās - lauksaimniecības zemēs, mežos, purvos, saldūdeņos, jūrā un tās piekrastē, LDF īsteno aizsardzības un apsaimniekošanas projektus, kā arī veicina dabas aizsardzības prasību ieviešanu tautsaimniecībā.

Liela daļa līdz šim īstenoto praktisko dabas aizsardzības projektu paredzēti zālāju atjaunošanai un uzturēšanai, jo bez cilvēka darbības pļavas un ganības Latvijas apstākļos aizaug un pamazām pārvēršas mežā. Šie projekti ietver aizaugušo zālāju atbrīvošanu no krūmiem un ganību ierīkošanu to uzturēšanai, piemēram, Engures ezera dabas parkā, aizsargājamo ainavu apvidū „Ziemeļgauja”, palieņu pļavu aizsardzības projektā dažādās Latvijas vietās, t.sk. ilglaicīgi apsaimniekojot Lielupes palienes pļavas Jelgavā. Vairāki projekti veltīti Baltijas jūras saglabāšanai, īstenojot pasākumus, kas mazina lauksaimniecības radīto barības vielu noteci uz jūru (projekti „Snowball”, „Meatball”).

Dabas daudzveidības saglabāšanai mežos daudzos gadījumos pietiek ar dažādas pakāpes ierobežojumiem, taču dažkārt, lai novērstu agrākās saimniekošanas negatīvās sekas, vēlama aktīva darbība. Tā, piemēram, aizsargājamo ainavu apvidū „Ziemeļgauja” sadarbībā ar A/S „Latvijas Valsts meži” tika uzlaboti apstākļi medņu riesta vietās, izcērtot tajās egļu pamežu un aizdambējot grāvjus.

Agrākās cilvēka darbības negatīvā ietekme spilgti izpaužas arī purvos un ūdeņos. Tā, piemēram, dabas daudzveidības saglabāšanai nepieciešama dambju būve uz grāvjiem, lai novērstu meliorācijas izraisīto aizaugšanu un purva tālāku degradāciju. Projektā „Purva biotopu aizsardzības plāna īstenošana Latvijā” (2004 – 2008) tika uzbūvēts 351 dambis, lai atjaunotu purvu dabisko ūdens režīmu. Dvietes palienes dabas parkā laikā no 2010. līdz 2015. gadam atjaunota – izlīkumota iztaisnotā Dvietes upīte, lai atjaunotu apvidum raksturīgo ainavu un dabas daudzveidību.

Taču ar atsevišķiem dabas atjaunošanas projektiem vien nepietiek. LDF aktīvi strādā, lai dabai draudzīgu praksi ieviestu arī dažādās tautsaimniecības nozarēs. Lai veicinātu dabai un klimatam draudzīgākas enerģijas ražošanu, LDF aktīvi piedalās elektroenerģijas ekosertifikāta “EKOenerģija” ieviešanā Latvijā.

Parkveida pļava Dvietes palienes dabas parkā. Vairākos LDF īstenotos projektos notikusi parkveida pļavu apsaimniekošana. Tās Latvijā vairs sastopamas tikai nedaudzās vietās, jo netiek atbilstoši apsaimniekotas – pļautas vai noganītas. Foto: J. Reihmanis

SABIEDRĪBA UN DABAS IZGLĪTĪBA

Dabas daudzveidības saglabāšana ir iespējama tikai ar sabiedrības ieinteresētību un līdzdalību, tādēļ LDF strādā arī sabiedrības informēšanai un izglītošanai par vides, dabas aizsardzības un ilgtspējīgas attīstības jautājumiem.

LDF rīko dažādiem klausītājiem paredzētus seminārus, lekcijas skolēniem, izstādes, izglītojošus pasākumus un pieredzes apmaiņu profesionāļiem un speciālistiem, tai skaitā, meža un lauksaimniecības nozaru interešu grupām.

Sadarbībā ar Latvijas lauku konsultāciju un izglītības centru un Igaunijas Dabas fondu esam īstenojuši projektu „DEMO FARM”, atbalstot 20 lauku saimniecības, kurās saimnieko dabai draudzīgi un saglabā tradicionālo ainavu. Esam izdevuši virkni informatīvu un izglītojošu materiālu – bukletus, brošūras, plakātus, ceļvežus un rokasgrāmatas, kas pieejamas LDF birojā, informācijas centros un elektroniski arī LDF mājaslapā.

Sadarbībā ar „Elm Media” LDF ir sagatavojis vairākas dokumentālas filmas par dabas aizsardzības un ilgtspējīgas attīstības jautājumiem, piemēram, filmas „Engure – jūras dāvātais ezers”, „Dzīve purvā”, „Pieci stāsti par dabu” (www.piecastastipardabu.lv).

LDF aktualitātes atrodamas mājas lapā www.ldf.lv. Kopīgi ar Latvijas Ornitoloģijas biedrību LDF ir izveidojis un uztur portālu www.dabasdati.lv, kurā ikviens interesents var ziņot par saviem novērojumiem dabā un saņemt speciālistu konsultāciju. Portālā regulāri tiek publicētas dabas ziņas, sugu noteicēji, kā arī izveidota iespēja tiešsaistē vērot plēsīgo putnu ligzdas.

Cenas tīrelī netālu no Rīgas no 2004. līdz 2008. gadam atjaunots purva dabiskais ūdens režīms un izveidota tūrisma infrastruktūra – ierīkota gājēju laipa, skatu tornis, izvietoti informācijas stendi.
Foto: V. Baroniņa

Apajlapu rasene – augstajiem purviem raksturīga augu suga, kas pārtiek no kukaiņiem. Foto: M. Pakalne

DABAS AIZSARDZĪBAS POLITIKA

Lai veicinātu vides un dabas aizsardzības interešu iekļaušanu Latvijas likumdošanā un dažāda līmeņa plānošanas dokumentos, LDF sadarbojas ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju un Zemkopības ministriju, kopā ar citām dabas un vides NVO piedaloties normatīvo aktu un plānošanas dokumentu izstrādē, iesaistoties darba grupās un sniedzot atzinumus, kā arī uzrauga to ievērošanu.

LDF brīvprātīgi darbojas vairākās konsultatīvajās padomēs, kur pārstāv dabas aizsardzības intereses: Vides konsultatīvajā padomē, Mežu konsultatīvajā padomē, biedrības “Latvijas Mežu sertifikācijas padome” padomē, lielāko īpaši aizsargājamo dabas teritoriju konsultatīvajās padomēs, Lauku attīstības programmas uzraudzības komitejā, Latvijas Vides aizsardzības fonda konsultatīvajā padomē un Lauksaimniecības un vides konsultatīvajā padomē.

Ņemot vērā gan lauksaimniecības intensifikāciju, gan ekonomiskās krīzes izraisīto pastiprināto mežu izciršanu Latvijā, dabas aizsardzībai ir nepieciešams pievērst arvien lielāku uzmanību. LDF to dara, gan īstenojot virkni dabas aizsardzības projektu, gan aktīvi piedaloties lēmumu pieņemšanas procesos un aizstāvot sabiedrības dabas aizsardzības intereses.

No 2013. līdz 2015. gadam LDF īsteno projektu “Ilgtspējīgas attīstības veicināšana, integrējot vides un dabas aizsardzības prasības politikas plānošanas dokumentos” ar EEZ finanšu instrumenta 2009-2014 atbalstu.

Apodziņš ir mazākā Latvijas pūcīte, kuras ligzdošanai nepieciešami dzeņu kalti dobumi, tādēļ prasība mežā saglabāt trupējošus kokus svarīga arī šai sugai. Foto: A. Petriņš

Foto: I. Priedniece

Iesaisties arī TU dabas daudzveidības saglabāšanā Latvijā!

Aicinām atbalstīt LDF darbu ar ziedojumiem:

Nodibinājums „Latvijas Dabas fonds”
Reģ. Nr. 40008019379
AS Swedbank, HABALV22
Konta Nr. LV51HABA000140J039356

LDF ir piešķirts sabiedriskā labuma organizācijas statuss, kas ļauj ziedotājiem saņemt peļņas nodokļa atlaidi.

LDF mājaslapas www.ldf.lv sadaļā „Ziedo Latvijas dabai” ievietota arī saite uz PayPal ziedošanas kontu.

Pirmā vāka foto: **Jumstiņa gladiola** (*Gladiolus imbricatus*). Foto: I. Priedniece
Pēdējā vāka foto: Foto: I. Priedniece

Pārskats iespiests uz videi draudzīga papīra, kam piešķirts FSC sertifikāts.

Latvijas Dabas fonds

Dzirnavu iela 73 – 2
Rīga, LV-1011
Tālr. + 371 678 30 999
Fakss: + 371 678 30 291
E-pasts: ldf@ldf.lv
www.ldf.lv
www.dabasdati.lv
Seko mums Twitter: [@ldf_lv](https://twitter.com/ldf_lv)
vimeo.com/user7137793